

1 JULI 1931.

AFLEVERING 3

NADRUUK VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en Dr. JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

J. HEIMANS. AMSTERDAM.

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER HALFJAAR f 3.25.

WAAL EN BURG.

Reeds vóór zonsopgang verschijnen de Kemphaantjes op de kampplaatsen. Dit jaar waren er nog al veel en in het begin van den vechttijd, dus in April, verschenen er op het bekende plekje in Waal en Burg zoo tusschen de zeventig en tachtig. Toen wij in Mei een uurtje na zonsopgang ter kampplaats togen, zagen wij er toen het op zijn drukst was 23 haantjes en drie hennetjes. Maar het broeden was dan ook al begonnen; er lagen veel nesten in de grasbermen van den weg, want het water stond hoog in het hooiland.

Wij konden heel gemakkelijk de vechtende troep naderen tot op minder dan tien meter en met de gesloten auto tot heelemaal vlak er bij. Ook zonder auto is het mij gelukt, om een in hevige extase verkeerende kemphaan tot op drie pas te naderen en terwijl ik mij met hem bezig hield, kwamen er nog vier aanvliegen en schaarden zich om ons heen. Maar dat vond ik zelf een heel bijzonder geval.

Het is wel ongewoon, dat men zoo gemakkelijk het gedrag van een vogeltroep zoo van nabij kan gadeslaan, en dan nog wel vogels met zoo zonderlinge en onderhoudende

manieren. Men kan individu van individu onderscheiden en dan merken, dat ze niet alleen in uiterlijk, maar ook in gedrag duidelijk van elkander verschillen. Er was dit jaar een haantje bij, een grijskraag, die nooit meevocht, maar stokstijf stilstond op

kan individu van individu onderscheiden en dan merken, dat ze niet k, maar ook in gedrag duidelijk van elkander verschillen. Er was dit e bij, een grijskraag, die nooit meevocht, maar stokstijf stilstond op

manieren. Men alleen in uiterlij jaar een haantje

komende bruinkraag verjoeg, hij trok er zich niets van aan en bleef onbewogen op een fijne strakke trilling na, die door zijn heele lichaam ging.

Anderen waren minder stug. Een was er die, als hij opgetogen raakte, zijn vleugels wijd uitspreidde en zoover voorover boog, dat zijn achterhoofd den grond raakte; hij stond letterlijk op zijn kop. De wijfjes deden meestal alsof ze zich van de zaak niets aantrokken, maar als ze erg kregen, dan gingen de vleugelspitsen eventjes op zij, soms een heel stuk. En dan maakte de een of andere haan precies dezelfde vleugelbeweging, om daarna plof plat tegen den grond te gaan liggen, meestal nagevolgd door eenige omstanders.

Twintigtallen leden van de Vereeniging voor Bescherming van Vogels hebben in

Fig. 2. *In Waal en Burg.*

die dagen al dit fraais kunnen bekijken en bewonderen en hebben zich en elkander vragen gesteld over de zonderlinge gedragingen der vogels. Er kwamen ook nog excursies van andere groepen en dat gaat zoo door in Mei en Juni, zoodat we wel zeggen mogen, dat honderden, wellicht duizenden menschen hier ieder jaar komen genieten. De lijnrechte polderweg wordt voor hen een onvergetelijk landschap.

Ook kijkt men, hoop ik, wel eens rechts en links en omhoog met niet alleen de oogen, maar ook de ooren open. Het hooiland ligt hier niet zuiver vlak, maar met heel flauwe golvingen en op de laagste plekken blinkt nog water. Daar bleef het slib onbegroeid en herbergt nu allerhande klein gedierte, waar de tureluurs en de kemphanen aan te gast gaan en ook enkele zwart met witte kluten. Op de hoogere plekken schiet het gras omhoog en daar is het ook bont van harlekijns-orchissen en handekenskruiden, roode klaver, en ratelaar, blauwe vogelwikke en roode oogentroost. Daar zitten

ook scholeksters met fel roode oogen. En nog verder staat een troep van een twintig lepelaars, hooge verschijningen te midden van al het kleiner gedoe. Grutto's vliegen schreeuwend rond en een tureluur jodelt liefelijk, klapwiekt handig en daalt dan langzaam neer met mooi neerwaarts gespreide vleugels. Dat heeft dezelfde beteekenis als het vechten van de kemphanen. Als we het hooiland langs den weg betreden, komt er nog meer leven in de brouwerij, nog meer gerucht van tureluurs en grutto's, gegil van scholeksters, schor geroep en acrobatische buitelingen van kievitten, geschreeuw van vischdiefjes, zwarte sterntjes, meeuwen. Op een hoog kaal plekje scharrelen strandpleviertjes en altijd en overal tiereliert de leeuwerik. Alleen aan de hogere randen van den polder liggen een paar boerderijen met hun schapen en lammeren en de gezichtseinder wordt gevormd naar het westen door de grillige duinenrij en overigens

Fig. 3. *De Rechte Weg waar de kemphanen strijden.*

door de verre dorpen en verspreide boerderijen alle in hun geboomte, door den zeewind gefatsoeneerd: het heerlijke Texelsche landschap.

Geen wonder, dat Waal en Burg beroemd is, niet alleen in ons eigen land, maar ook daar buiten. De Engelschen kennen den weg er heen, spreken hun Hollandsch met onze vogelwachters en die antwoorden dan in hun Engelsch, het een al merkwaardiger dan het andere.

Amerika zendt ook zijn bewonderaars en bewonderaarsters en heel in het bijzonder opgetogen was de ex-czar Ferdinand van Bulgarije, ervaren natuuronderzoeker, niet alleen om de vogels, maar ook om de bloemen.

Wij weten nog niet precies, hoe Waal en Burg zoo rijk aan vogels kan zijn. Wel kunnen we gissen, dat het ligt aan de rust van de broedplaats en aan de gesteldheid van den bodem, die voedsel kan verschaffen aan de duizenden jonge vogels. De meeuwen en sterntjes kunnen hun voedsel halen van elders, maar al die jonge kemphanen, tureluurs, grutto's, kievitten, scholeksters, kluten, pleviertjes, waterhoentjes, eenden, koeten, moeten hun voedsel vinden ter plaatse zelve. Daar moeten we nog eens op studeeren. De veiligheid van de broedplaats is voornamelijk te danken aan de bemoeiingen van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten en de Vereeniging tot Bescherming van Vogels, die door twee wachters de polder doen bewaken.

Nu is men eenige jaren geleden op het denkbeeld gekomen, dat Waal en Burg als bouwvolder voordeeliger zou zijn, dan als hooipolder en met steun van de Staten van Noordholland is men er toe overgegaan, om den polder te bemalen en het peil aan-

zienlijk te verlagen. De installatie is zoo goed als gereed en weldra zal men kunnen draaien. De dierenwereld van de bovenste sliblaag, die het voedsel levert voor de jonge vogels verandert dan geheel en stellig driekwart van de bewoners zullen hun bestaansmogelijkheid verliezen. De vogelwereld van Waal en Burg zal dan gelijk worden aan die van de minder interessante gedeelten van Eijerland.

Natuurlijk betreuren wij dat diep. Over de economische beteekenis van de verandering kunnen we niet discussieeren, maar wel weten we, dat Texel's roem als vogeleiland er door zal tanen. De Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten, eigenaars van verschillende stukken in den polder, ziet haar bezittingen haar belangrijkheid verliezen.

Natuurlijk zint zij op mogelijkheid van behoud en nu is zij in de gelegenheid, om een aanzienlijk stuk in het zuiden van den polder, dat gemakkelijk buiten de bemaling kan worden gehouden, aan te koopen, juist het gebied bij de kampplaats der kemp-haantjes. Het is 40 H.A. groot en er is dertig duizend gulden mee gemoeid. Dezer dagen gaat de circulaire in zee, om weer om steun aan te kloppen bij allen, die hun vreugde hebben aan het rijke vogelleven en die den moed in deze slechte tijden niet verliezen. Nu moet ge niet denken: „dertigduizend gulden is maar betrekkelijk weinig, dat kunnen een paar rijke lui wel opknappen”. Maar dan vergeet ge, dat juist de rijke lui het dezer dagen het minst prettig hebben. Stuur daarom uw gave, al is die nog zoo klein, aan het welbekende adres Heerengracht 540, Amsterdam, postgiro 32391 onder motto Waal en Burg. Ik vind, dat de Vereeniging zoo'n peulschilletje uit haar eigen zak zou moeten behandelen. Maar ik weet, dat zij dat niet kan, want nog altijd is het ledental niet evenredig aan de bijzonder zware taak, die zij vervult. Dat kan eigenlijk niet door den beugel en daarom moet ik iedereen nog eens in het bijzonder aansporen, om als lid of donateur tot de Vereeniging toe te treden of leden en donateurs te werven. Wie daar eens extra moeite voor wil doen, kan van het Kantoor propaganda-materiaal krijgen.

Dus, nog eens, op! voor Waal en Burg!

JAC. P. THIJSSE

WAARNEMINGEN AAN ROOFVOGELS EN UILEN.

In elk landschap waar roofvogels leven, is dat aan allerlei verschijnselen duidelijk te merken. De een zie je bezig op jacht, zooals de slechtvalk en de boomvalk, de ander bezaait het bosch met zijn „veerenkransen”, de resten van de geplukte prooidieren, zooals de sperwer en havik dat doen; en de uilen tenslotte laten hun braakballen als bewijs van hun werkzaamheid achter.

Nu treffen we bij Den Haag een bizonder rijk roofvogelleven, vooral in den winter en zoo zijn we in de gelegenheid geweest, nogal wat waarnemingen over hun leven te verzamelen. Als we deze waarnemingen hier weergeven, is dat niet alleen uit een